

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Łodzi

LLO.410.002.02.2020

Prezydent Miasta Łodzi
Hanna Zdanowska
Urząd Miasta Łodzi
ul. Piotrkowska 104,
90-926 Łódź

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/079 – Działania na rzecz ograniczenia powstawania odpadów z tworzyw sztucznych i ich skutecznego zagospodarowania w Polsce.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta Łodzi (dalej: UMŁ lub Urząd) ul. Piotrkowska 104, 90-926 Łódź
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanna Zdanowska – Prezydent Miasta Łodzi (dalej: Prezydent) wybrana w wyborach w 2014 i 2018 r. (akta kontroli str.: 3-4)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Monitoring źródeł powstawania odpadów z tworzyw sztucznych, ich ilości oraz zagospodarowania, 2. Działania informacyjne oraz zachęcające do ograniczenia wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych.
Okres objęty kontrolą	Kontrolą objęto lata 2017 – grudzień 2019. Badania kontrolne dotyczyły również działań wcześniejszych i późniejszych, jeżeli miały one związek z realizacją zadań z zakresu gospodarki odpadami w okresie objętym kontrolą. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata wcześniejsze okres kontroli obejmuje również te lata.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Łodzi
Kontroler	Marek Tarnawski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LLO/1/2020 z 3 stycznia 2020 r. (akta kontroli str.: 1-2)

¹ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Działania podejmowane przez Miasto Łódź w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów z tworzyw sztucznych i ich zagospodarowania NIK ocenia jako nieskuteczne: w 2017 r. tylko 4,1%, a w 2018 r. – 13,2% odebranych i zebranych odpadów z plastiku zostało poddanych recyklingowi. W konsekwencji Miasto nie miało wpływu na sposób zagospodarowania pozostałej ilości odpadów³, nie posiadało również wiedzy odnośnie ich ostatecznego losu, a masa odpadów z tworzyw sztucznych wytwarzanych w Mieście (w przeliczeniu na jednego mieszkańca) zwiększyła się z 361 kg w 2017 r. do 394 kg w 2018 r.

Gospodarowanie odpadami przez Miasto Łódź, jakkolwiek umożliwiło osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁴, to jednak nie wpisywało się w hierarchię sposobów postępowania z odpadami, określoną w art. 17 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach⁵. Zgodnie z tą hierarchią, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ich przygotowanie do ponownego użycia i recykling miały pierwszeństwo przed innymi metodami odzysku i unieszkodliwianiem.

Podejmowane przez UMŁ działania informacyjno-edukacyjne o zasadach selektywnej zbiórki odpadów oraz zakupu pojemników i worków na odpady komunalne mogły, w ocenie Izby, przyczynić się do wzrostu skuteczności selektywnej zbiórki odpadów wytwarzanych z tworzyw sztucznych.

Pozytywnie Izba ocenia przyjęcie i wdrażanie dokumentów programowych w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi takich jak „*Polityka komunalna i ochrony środowiska Miasta Łodzi 2020+*”, „*Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025*” oraz „*Ekopak dla Łodzi*”.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Monitoring źródeł powstawania odpadów z tworzyw sztucznych, ich ilość oraz zagospodarowania.

Opis stanu faktycznego

1.1 i 1.2 Rada Miejska w Łodzi uchwałą nr LV/1151/13 z dnia 16 stycznia 2013 r. przyjęła „*Politykę komunalną i ochrony środowiska Miasta Łodzi 2020+*” (dalej: *Polityka*) wskazującą, że łódzki system gospodarowania odpadami komunalnymi opiera się na selektywnym zbieraniu odpadów i ich sortowaniu oraz kompostowaniu odpadów biodegradowalnych i zielonych. Selektywnie zbierane mają być odpady mające wartość materiałową, tj. papier, tworzywa sztuczne, szkło i metale oraz odpady ulegające biodegradacji. W dokumencie wskazano, jako słabe strony, brak

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Tj. 95,9% zebranych i odebranych odpadów z tworzyw sztucznych w 2017 r. i 86,3% w 2018 r.

⁴ W brzmieniu obowiązującym w latach 2017 - 2018: Dz. U. z 2018 r. poz. 1454, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r., poz. 2010, ze zm., dalej: ustawa o utrzymaniu czystości i porządku.

⁵ Dz. U. z 2019 r., poz. 701, ze zm., dalej: ustawa o odpadach.

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

pełnej kontroli strumienia odpadów komunalnych. Jako zagrożenie uznano brak wystarczających środków na budowę i problem ze znalezieniem partnera prywatnego do współpracy z Miastem przy budowie instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych (dalej: ITPOK) oraz możliwość wystąpienia protestów społecznych ze strony mieszkańców sąsiadujących z miejscem budowy ITPOK. Za silne strony uznano istniejącą na terenie Miasta dobrą infrastrukturę gospodarki odpadami (dwie sortownie, kompostownia oraz składowisko balastu). Jako szanse uznano zwiększenie kontroli strumienia odpadów komunalnych oraz wzrost poziomu selektywnej zbiórki odpadów w Mieście. Polityka w obszarze gospodarki odpadami komunalnymi oraz utrzymania czystości i porządku jako cele operacyjne zakładała: ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz maksymalizację przetwarzania i odzysku odpadów. Przygotowane zostały dwa programy:

- Odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych, który zakładał następujące zadania:

- 1) Dostosowanie systemu gospodarowania odpadów do zmian ustawowych,
- 2) Systematyczne bilansowanie i optymalizacja kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi,
- 3) Monitoring prawidłowości postępowania z odpadami komunalnymi,
- 4) Budowa świadomości dot. zrównoważonej konsumpcji i racjonalnej gospodarki odpadami (w tym selektywna zbiórka odpadów komunalnych).

Zakładany okres realizacji Programu to lata 2013-2020.,

Obecnie obowiązuje również Program Ochrony Środowiska dla Miasta Łodzi na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025, zawierający ocenę stanu gospodarowania odpadami oraz wskazania dotyczące zapobieganiu powstawania odpadów.

(akta kontroli, str.: 5-186; 350-748; 777-779)

W okresie objętym kontrolą Urząd Miasta Łodzi prowadził projekt „Rozbudowa Kompostowni Miejskiej przy ul. Sanitariuszek 70/72 w Łodzi”. Projekt współfinansowany będzie ze środków UE. Całkowity koszt inwestycji: 8.135.200,90 zł. Dofinansowanie ze środków UE wynosi 5.622.450,56 zł. Ponadto w 2015 r. UMŁ przeprowadził kampanie edukacyjną pn. „Promocja selektywnej zbiórki odpadów-program edukacji ekologicznej dla mieszkańców miasta”. Celem kampanii było podniesienie świadomości i wiedzy łodzian nt. problemu odpadów, promowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów i właściwego postępowania z odpadami. Kampania była skierowana do dzieci, młodzieży szkolnej oraz ich rodziców i opiekunów. Na jej przeprowadzenie Miasto Łódź uzyskało dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w kwocie 58.939 zł. Cała kampania kosztowała 180.748,50 zł.

(akta kontroli, str.: 787-791)

1.3 UMŁ zrealizował zadania wynikające z Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2016-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2028, w niepełnym zakresie. Zrealizowane zostały zadania:

- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Łodzi (dalej: Regulamin) dostosowany został do zapisów Planu uchwałą Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 marca 2018 r.⁷

W § 18 Regulaminu wskazano, iż: właściciele nieruchomości powinni podejmować działania zgodne z celami wojewódzkiego planu gospodarki

⁷ Nr LXIX/1770/18 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 2308)

- odpadami dotyczącymi: zapobiegania powstawaniu odpadów, zmniejszenia ilości odpadów przeznaczonych do unieszkodliwiania oraz zwiększenia udziału odpadów w procesach odzysku, w tym recyklingu takich odpadów, jak metale, tworzywa sztuczne, papier, tektura, szkło, w szczególności poprzez prowadzenie zbiórki odpadów komunalnych w sposób selektywny, a także wyeliminowania ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych,
- Corocznie przekazywane są marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi,
  - Corocznie przekazywane są przez prowadzących PSZOKi prezydentowi miasta sprawozdania nt. postępowania z odpadami komunalnymi zebranymi w PSZOKach,
  - Co pół roku (obecnie corocznie) przekazywane są prezydentowi miasta sprawozdania nt. postępowania z odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości,
  - Wdrożony został system selektywnego zbierania odpadów⁸:
    - ulegających biodegradacji: odpady kuchenne i roślinne (zielone) zbierane są oddzielnie. Odpady zielone kierowane są do miejskiej kompostowni, wytarzany jest z nich nawóz organiczny,
    - opakowaniowych, budowlanych, niebezpiecznych, zużytych baterii i akumulatorów, sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon. Odpady te zbierane są w PSZOKach. Ponadto w mieście istnieje sieć prywatnych odbiorców odpadów elektrycznych i elektronicznych,
  - Zorganizowany został system odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych, zgodnie z którym Miasto zostało podzielone na sektory odbierania odpadów⁹. Od połowy 2013 r. UMŁ przeprowadzał przetargi na odbiór lub na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych. Od połowy 2018 r. przeprowadzone zostały przetargi na odbieranie odpadów, a poszczególne rodzaje odpadów komunalnych, tj.: odpady surowcowe oraz meble i inne odpady wielkogabarytowe kierowane są do miejskiej sortowni odpadów, prowadzonej przez miejską spółkę, odpady resztkowe oraz kuchenne dostarczane są do instalacji komunalnych zajmujących się ich przerobem, które wyłonione zostały w drodze przeprowadzonych przetargów, odpady zielone dostarczane są do miejskiej kompostowni odpadów, prowadzonej przez jednostkę budżetową Miasta. W mieście działają trzy PSZOKi.
  - Zorganizowany został system zbierania przeterminowanych leków z gospodarstw domowych oraz termometrów rtęciowych, który realizowany jest w około 170 aptekach. UMŁ powierzył¹⁰ Spółce MPO-Łódź wykonywanie zadań własnych gminy, z zakresu unieszkodliwiania odpadów komunalnych: pochodzących z selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz mebli i innych odpadów wielkogabarytowych oraz odbierania z aptek leków przeterminowanych i termometrów rtęciowych.
  - Całość powstających w oczyszczalni ścieków osadów ściekowych jest spalana lub wykorzystywana na rekultywację terenów.

⁸ Zasady zostały ustalone w Regulaminie oraz w uchwale zmieniającej uchwałę w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów (uchwała nr LXIX/1769/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 29 marca 2018 r. Dz. Urz. Woj. Łódzkiego poz. 2307)

⁹ Uchwała nr XLV/844/12 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 4 lipca 2012 r. (Dz. Urz. Województwa Łódzkiego poz. 2333)

¹⁰ Uchwała nr LXXII/1875/18 Rady Miejskiej w Łodzi z dnia 14 czerwca 2018 r.

UMŁ realizował zadanie inwestycyjne wskazane w załączniku nr 1 do WPGO, tj. projekt „Rozbudowa Kompostowni Miejskiej przy ul. Sanitariuszek 70/72 w Łodzi”. Projekt współfinansowany jest ze środków UE w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, dla Osi Priorytetowej V Ochrona Środowiska, Działania V.2 Gospodarka Odpadami.

Miasto nie podjęło realizacji zadań 12; 13 i 14 wskazanych w WPGO (tj.: ukierunkowanych na tworzenie i utrzymanie punktów ponownego użycia/napraw/giełd wymiany rzeczy), nie przeprowadziło również badania składu morfologicznego odpadów komunalnych (zadanie 17¹¹). Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str.: 787-791)

1.4 UMŁ nie zrealizował działań ujętych w Krajowym programie zapobiegania powstawania odpadów, w którym zawarto harmonogram rzeczowo-finansowy rekomendowanych działań dotyczących gmin. Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ podała następujące przyczyny braku działań w ww. zakresie:

- 1) Uruchomienie lokalnej platformy internetowej na rzecz Zapobiegania Powstawaniu Odpadów.
- 2) Promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia.

Szczegółowy opis znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli, str.: 777-779)

1.5 UMŁ posiadał bieżące informacje o odebranych i zebranych odpadach komunalnych i ich zagospodarowaniu, wymaganych przepisami art. 9n (z uwzględnieniem art. 9oa) ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. Gmina w okresie objętym kontrolą wydała trzy decyzje¹² o nałożeniu kary pieniężnej na podmioty zajmujące się odbieraniem odpadów komunalnych. Łączna wysokość nałożonych kar wyniosła 8.926,96 zł. Decyzje o nałożeniu kar zostały wydane: w związku z niewykonaniem obowiązku wynikającego z art. 9g ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, a dotyczącego osiągnięcia w odniesieniu do masy odebranych przez firmę odpadów komunalnych poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 3b ust. 2 i 3c ust. 2 ww. ustawy oraz w związku z przekazywaniem z opóźnieniem sprawozdania półrocznego o którym mowa w art. 9n ww. ustawy.

W oparciu o powyższe sprawozdania UMŁ sporządził i terminowo przedkładał Marszałkowi Województwa Łódzkiego oraz Łódzkiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami za 2017 i 2018 rok (dalej: sprawozdania gminne), zgodnie z art. 9q ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. W trakcie kontroli nie było dostępne sprawozdanie za 2019 r. – w związku z wejściem w życie z dniem 1 lutego 2020 r. ustawy z dnia 23 stycznia 2020 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw¹³, termin złożenia sprawozdania za 2019 r. poprzez BDO¹⁴ został przedłużony do 30 czerwca 2020 r.

¹¹ W 2016 r. przeprowadzone zostały badania ilości i składu odpadów komunalnych z terenu miasta Łodzi. Uzyskano m.in.: wskaźniki nagromadzenia odpadów (wagowy oraz objętościowy), masę odpadów komunalnych wytwarzanych przez mieszkańca w ciągu roku, gęstość nasypową odpadów, składy frakcyjne oraz granulometryczne, morfologię odpadów z frakcjami materiałowymi, wskaźniki nagromadzenia odpadów.

¹² Decyzje: nr 1/KR/2019 z dnia 26 lutego 2019 r.; nr 1/KT/2019 z dnia 6 lutego 2019 r.; nr 3/KT/2019 z dnia 26 kwietnia 2019 r.

¹³ Dz. U. z 2020 r., poz. 150.

¹⁴ Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami.

w przypadku podmiotów odbierających/zbierających odpady i do 31 sierpnia 2020 r. w przypadku gmin.¹⁵

Złożone sprawozdania¹⁶ zostały przygotowane poprawnie pod względem rachunkowym, a z wykazanych danych wynika, że gmina osiągnęła wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów z papieru i tektury, tworzyw sztucznych, metali i szkła, zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 7 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku: 21,7% (2017 r.) i 35,88% (2018 r.). Odpady z tworzyw sztucznych wykazane w sprawozdaniach obejmowały kod 15 01 02 – opakowania z tworzyw sztucznych, w sprawozdaniach wykazano również odpady pochodzących z innych źródeł o kodach 19 12 04 (tworzywa sztuczne i guma z instalacji i urządzeń służących do mechanicznej obróbki odpadów, np. w wyniku sortowania) oraz 20 01 39 (tworzywa sztuczne z odpadów komunalnych, niebędące opakowaniami).

(akta kontroli str.: 266-322; 787-791, 805-826, 884-885)

1.6. Z danych ujętych w sprawozdaniach UML o odpadach komunalnych za 2017 r. i 2018 r. wynika, że udział poszczególnych form zagospodarowania odpadów w łącznej masie odebranych i zebranych odpadów komunalnych w Łodzi kształtował się następująco:

- dla wszystkich frakcji odpadów (z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych): w 2017 r.: 96,4% inne procesy odzysku, 3,5% recykling, 0,1% składowiska i inne procesy unieszkodliwiania, w 2018 r.: 91,4% inne procesy odzysku, 8,1% recykling, 0,1% składowiska i inne procesy unieszkodliwiania, 0,4% magazynowanie.
- dla odpadów z tworzyw sztucznych (z wyłączeniem odpadów budowlanych i rozbiórkowych): w 2017 r.: 99,9% inne niż recykling procesy odzysku, 0,1% brak informacji o sposobie zagospodarowania. w 2018 r.: 56,7% inne niż recykling procesy odzysku, 39,5% recykling, 3,9% magazynowanie.

W sprawozdaniu za 2018 r., jako sposób zagospodarowania zdecydowanej większości odebranych i zebranych odpadów komunalnych wskazano inne procesy odzysku, w których dominujący udział miał proces przejściowy, który nie stanowi ostatecznego sposobu zagospodarowania odpadów, tj. proces oznaczony kodem R12 (tj. Wymiana odpadów w celu poddania ich któremukolwiek z procesów wymienionych w pozycji R1-R11). Udział masy odpadów, dla których wskazano jako sposób zagospodarowania proces R12 w łącznej masie odebranych i zebranych odpadów komunalnych wynosił odpowiednio: 96,4% (222.229,49 ton) w 2017 r. oraz 91,4% (228.506,84 ton) w 2018 r. Natomiast w przypadku odpadów z tworzyw sztucznych wskaźniki te kształtowały się na poziomie 99,9% (924,949 tony) w 2017 r. oraz 56,7% (2.727,718 tony) w 2018 r.

(akta kontroli, str.: 187-322; 884-901)

Miasto Łódź nie korzystało z możliwości określonych w art. 9o ustawy o utrzymaniu czystości i porządku dotyczących weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach poprzez żądanie okazania dokumentów potwierdzających recykling lub przygotowanie do ponownego użycia odpadów z tworzyw sztucznych. Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UML: „Zgodnie ze stanowiskiem

¹⁵ Zgodnie z art. 2 pkt 3 przywołanej ustawy.

¹⁶ Sprawozdania te sporządzane były w programie Word – nie wykorzystywano w tym celu żadnych specjalistycznych narzędzi informatycznych.

Ministerstwa Środowiska z 2012 roku, podstawową dokumentacją wskazującą na wysokość uzyskanych poziomów stanowią sprawozdania składane przez podmioty prowadzące działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości. Egzekwowanie od podmiotu okazania dokumentów sporządzonych na potrzeby ewidencji odpadów, w tym dokumentów potwierdzających recykling jest możliwe w przypadku uzasadnionej potrzeby i wątpliwości co do wiarygodności danych zawartych w ww. sprawozdaniu.”

(akta kontroli, str.: 884-885)

W dacie sporządzenia sprawozdań za 2017 i 2018 r. UMŁ przyjął do wycień wskaźnik GUS - masa wytworzonych odpadów przez jednego mieszkańca na terenie województwa wskaźniki na lata poprzedzające okresy sprawozdawcze (tj. 2016 i 2017 r.)¹⁷.

UMŁ nie posiadał informacji dotyczących mas odpadów z tworzyw sztucznych poddanych recyklingowi lub przygotowaniu do ponownego użycia w rozbiciu na: kraj, poza terytorium kraju, poza UE. Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ: „(...) Wiemy, że znaczna część tych odpadów trafia do firm jedynie pośredniczących w dalszej dystrybucji różnych rodzajów odpadów, których kierunków nie znamy.(...)”

(akta kontroli, str.: 787-791)

W 2017 r. zlikwidowano na terenie Gminy Łódź 2.089 dzikich wysypisk, usuwając 10.798,3 Mg odpadów. Wydatkowano na ten cel 1.872.161,67 zł. W 2018 r. zlikwidowano 734 dzikich wysypisk, usuwając 344 Mg odpadów. Wydatkowano na ten cel 382.619,55 zł. W 2019 r. zlikwidowano 1.150 dzikich wysypisk, usuwając 33.303 Mg odpadów. Wydatkowano na ten cel 290.728,10 zł.

Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej: „*Informacje o powstawaniu dzikich wysypisk pozyskiwane są ze wszystkich możliwych źródeł. Zbierają je pracownicy Oddziału Oczyszczania Miasta, którzy na co dzień nadzorują realizację zadań związanych z bieżącym utrzymywaniem czystości i porządku na terenach miejskich oraz strażnicy Straży Miejskiej operujący w terenie. Informacje te zgłaszają także mieszkańcy miasta: telefonicznie, e-mailowo, pisemnie lub podczas bezpośrednich spotkań*”

(akta kontroli, str.:777-779)

Na terenie gminy nie funkcjonowały składowiska odpadów komunalnych.

(akta kontroli, str.: 776)

1.7 UMŁ na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku sporządzał corocznie dokument pn. „*Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Łodzi*”. Analizy były publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej oraz zawierały wszystkie informacje wymagane art. 9 tb ustawy o utrzymaniu czystości i porządku. Podstawą do przygotowania rocznych sprawozdań Prezydenta Miasta Łodzi z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za lata 2017-2018 były:

- sprawozdania przedstawiane przez podmioty: odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, prowadzące punkty selektywnego zbierania

¹⁷ W dacie sporządzania sprawozdań nie były dostępne dane GUS obejmujące dany rok sprawozdawczy.

- odpadów komunalnych, prowadzące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych oraz podmioty zbierające odpady komunalne,
- opracowania Głównego Urzędu Statystycznego dot. infrastruktury komunalnej,
  - informacje o liczbie mieszkańców uzyskane z miejskiej bazy pesel oraz systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

UMŁ nie zobowiązywał w trybie art. 9p ust.1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w w. podmiotów do okazywania dokumentacji, na podstawie której sporządzane były dokumenty na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających przetworzenie odpadów. Nie podejmował również innych działań zmierzających do ustalenia stanu faktycznego wykonania obowiązku recyklingu odpadów lub przygotowania ich do ponownego użycia (np. wystąpienie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o przeprowadzenie kontroli recyklera w trybie art. 17 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska¹⁸).

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ wyjaśniła, że: „(...) W większości przypadków transakcje i przekazywanie odpadów realizowane jest przez pośredników w obrocie odpadami i recyklerów. Znaczna część odpadów z tworzyw sztucznych zagospodarowywana jest poza granicami RP. Ze względu na charakterystykę obrotu odpadami gmina nie posiada skutecznych narzędzi by ustalić faktyczne miejsca zagospodarowania niektórych frakcji odpadów.”

(akta kontroli str.: 187-265; 884-885)

Z analizy sporządzonej przez kontrolera na podstawie sprawozdań gminnych wynikało, że w 2018 r. w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła ilość odebranych i zebranych wszystkich odpadów komunalnych (o 8,2%), natomiast ilość odpadów z tworzyw sztucznych wzrosła z poziomu 926,129 ton w 2017 r. do 4.616,056 ton w 2018 r., tj. o 398,4%. Był to znaczny wzrost ilości odebranych i zebranych odpadów z tworzyw sztucznych z poziomu 0,4% do 1,8% całego strumienia odpadów.

Ilość wytworzonych odpadów z tworzyw sztucznych wzrosła z 34.821,617 ton w 2017 r. do 37.740,269 ton w 2018 r.¹⁹, a ich ilość przypadająca na jednego mieszkańca gminy – uwzględniając oszacowaną masę wytworzonych odpadów – zwiększyła się z poziomu 2 kg do 8 kg, tj. o ponad 300%.

Skuteczność selektywnej zbiórki odpadów z tworzyw sztucznych²⁰ wyniosła 2,7% w 2017 r. i wzrosła do poziomu 12,2% w 2018 r. Biorąc pod uwagę dane z 2018 r. jej poziom był nieznacznie niższy niż dla szkła (12,5%), i o wiele niższy niż w przypadku papieru i tektury (18,8%) oraz metalu (52,1%).

Skuteczność instalacji w „wysortowywaniu” odpadów z tworzyw sztucznych (m.in. z odpadów zmieszanych)²¹ wyniosła 1,4% w 2017 r. i 1,5% w 2018 r., a biorąc pod

¹⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1355 ze zm.

¹⁹ Ilość wytworzonych odpadów materiałowych obliczono na podstawie łącznej ilości odebranych i zebranych odpadów komunalnych, wykazanej odpowiednio w sprawozdaniach o odpadach komunalnych za 2017 r. i 2018 r., z uwzględnieniem danych o składzie morfologicznym odpadów komunalnych, które przedstawiono w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022 (M.P. z 2016 r., poz. 784) oraz proporcjonalnie do udziału liczby ludności w poszczególnych typach jednostek (miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, miasta poniżej 50 tys. mieszkańców oraz wsie) w łącznej liczbie ludności województwa.

²⁰ Obliczona jako relacja odebranych i zebranych w danym roku odpadów z tworzyw sztucznych do oszacowanej ilości wytworzonych odpadów materiałowych.

²¹ Obliczona jako relacja ilości odpadów wytworzonych wtórnie w instalacjach, w części, w jakiej odpady te poddano procesom przygotowania do ponownego użycia lub recyklingu (strumień wtórny) do oszacowanej ilości wytworzonych odpadów materiałowych.

uwagę dane z 2018 r. poziom ten był niższy niż dla metalu (38,8%) oraz papieru i tektury (4,4%) i szkła (28,8%),

Udział masy odpadów z tworzyw sztucznych poddanych poszczególnym sposobom zagospodarowania w łącznej masie wytworzonych odpadów tego rodzaju oszacowano w następujących proporcjach:

- recykling (i przygotowanie do ponownego użycia)²²: 4,1% w 2017 r. oraz 13,2% w 2018 r.,
- składowanie²³: 34,3% w 2017 r. oraz 31,9% w 2018 r.,
- inne procesy (ostateczne zagospodarowanie nie jest znane)²⁴: 61,6% w 2017 r. oraz 54,3% w 2018 r.
- magazynowanie: 0,0% w 2017 r. oraz 0,5% w 2018 r.

(akta kontroli str.: 886-901)

1.8 Miasto poniosło koszty związane z odbieraniem, odzyskiem, recyklingiem i unieszkodliwianiem odpadów komunalnych²⁵ odpowiednio w 2017 r. w wysokości 93.319.489,33 zł i w 2018 r. – 117.963.816,81 zł. W tym okresie koszty inwestycyjne, obsługi administracyjnej oraz pozostałe koszty systemu gospodarowania odpadami²⁶ wyniosły: 6.292.740,22 w 2017 r. i 6.264.483,21 zł w 2018 r.

Łączne koszty odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy w roku 2019 wyniosły: 46.116.384,27 zł. Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ: „w roku 2017 oraz w I połowie roku 2018 dla części Miasta realizowana była łączna usługa odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Dlatego za ten okres nie posiadamy wyodrębnionych kosztów odbioru odpadów komunalnych.”

(akta kontroli, str.: 787-791; 827-881)

Urząd Miasta Łodzi na podstawie art. 9m ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie występował w okresie objętym kontrolą do podmiotów prowadzących instalacje komunalne o sporządzenie kalkulacji kosztów zagospodarowania odpadów komunalnych. Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej powodem niewystępowania o ww. kalkulacje było:

- od połowy 2018 r. całość odpadów zielonych pochodzących z terenu miasta Łodzi kierowana jest do miejskiej kompostowni prowadzonej przez jednostkę budżetową miasta, natomiast całość odpadów surowcowych oraz odpady wielkogabarytowe kierowana jest do miejskiej sortowni prowadzonej przez miejską spółkę MPO-

²² Dane wskazane w cz. Va sprawozdania za 2017 r. lub w cz. Villa sprawozdania za 2018 r.

²³ Poziom składowania poszczególnych frakcji odpadów materiałowych oszacowano łącznie na podstawie:

- masy odpadów, powstałych po sortowaniu zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych odebranych, przekazanych do składowania (cz. IV sprawozdania za 2017 r. lub cz. VIIb sprawozdania za 2018 r.), z uwzględnieniem (w odniesieniu do ww. sumarycznej masy) danych o składzie morfologicznym odpadów komunalnych, które przedstawiono w Krajowym planie gospodarki odpadami 2022 oraz proporcjonalnie do udziału liczby ludności w poszczególnych typach jednostek (miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, miasta poniżej 50 tys. mieszkańców oraz wsie) w łącznej liczbie ludności Miasta Łodzi,
- danych o masie odpadów, powstałych po sortowaniu odpadów selektywnie odebranych, przekazanych do składowania (cz. IV sprawozdania za 2017 r. lub cz. VIIa sprawozdania za 2018 r.), z uwzględnieniem udziału poszczególnych frakcji odpadów materiałowych w łącznej ilości odpadów gromadzonych w sposób selektywny.

²⁴ Dane dotyczące innych procesów stanowią kategorię wynikową, która obliczona została jako różnica pomiędzy całością a pozostałymi sposobami zagospodarowania. W praktyce należy przyjąć, że ostateczne zagospodarowanie odpadów materiałowych – w części oszacowanej przy tej kategorii – jest nieznane.

²⁵ W tym koszty: odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych w 5 sektorach miasta, likwidacji dzikich wysypisk, odbioru i zagospodarowania przeterminowanych leków i termometrów rtęciowych, koszty PSZOK.

²⁶ W tym koszty: kontroli, szkolenia, zakupu materiałów biurowych, zakupu niezbędnego wyposażenia, przesyłek pocztowych, ogłoszeń prasowych oraz edukacji ekologicznej.

Łódź. Miasto Łódź posiada zatem wszelkie dane ekonomiczno-finansowe tych podmiotów, które wpływają na wysokość kosztów zagospodarowywania przez nie odpadów komunalnych,

- w roku 2017 oraz w 2018 opracowane zostały na zlecenie Urzędu Miasta Łodzi przez specjalistyczny podmiot opracowania dotyczące cen usługi w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, powierzone miejskiej spółce MPO-Łódź, dla odpadów surowcowych oraz wielkogabarytowych,
- od połowy 2018 r. we wszystkich przetargach organizowanych przez miasto Łódź na odbiór i zagospodarowanie zmieszanych odpadów komunalnych oraz odpadów kuchennych ulegających biodegradacji ofertę składał tylko jeden przedsiębiorca (w ostatnim przetargu ten sam przedsiębiorca wraz z oddziałami krajowymi). Uzyskanie zatem od niego kalkulacji kosztów nie mogłoby zostać przez Miasto wykorzystane, ponieważ tylko z nim musiałyby zostać zawarte umowy na zagospodarowanie odpadów. Jednocześnie ceny oferowane przez tego przedsiębiorcę były porównywalne z cenami wyznaczanymi przez innych przedsiębiorców zagospodarowujących te rodzaje odpadów komunalnych. Działo się tak kilkakrotnie w sytuacjach, gdy przedsiębiorca ten nie mógł przyjmować łódzkich odpadów komunalnych (np. w sytuacjach awaryjnych) i konieczne było kierowanie odpadów do innych instalacji,
- uczestniczymy z pracach zespołu roboczego ds. odpadów komunalnych, działającego w ramach Unii Metropolii Polskich, gdzie miasta metropolitalne wymieniają się danymi i informacjami związanymi z gospodarką odpadami. Prowadzimy ciągle rozeznanie rynkowe działających instalacji, ich mocy przerobowych oraz oferowanych cen, nie tylko w ramach postępowań przetargowych. Posiadamy zatem bieżące dane dotyczące kosztów zagospodarowywania poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych

(akta kontroli, str.: 777-779)

W sprawie trudności i barier jakie Miasto spotyka w poprawie zagospodarowania odpadów z tworzyw sztucznych, w tym osiągnięcia wyższej skuteczności selektywnej zbiórki tych odpadów i wyższych poziomów recyklingu, Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ wyjaśniła, że: (...) *Miasto, jako jednostka samorządu terytorialnego, nie posiada innych kompetencji prawnych oraz administracyjnych, które skuteczne mogłyby zwiększyć ilości pozyskiwanych odpadów surowcowych, w tym odpadów z tworzyw sztucznych. Natomiast możliwości w tym zakresie posiada rząd. Z nadzieją odnosimy się do prowadzonych obecnie przez Ministerstwo Klimatu prac nad koncepcją organizacji i finansowania wdrożenia w Polsce rozszerzonej odpowiedzialności producenta, której zasadniczym celem (zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. z późniejszymi zmianami w sprawie odpadów oraz uchylającą niektóre dyrektywy) jest pełna partycypacja producentów produktów w kosztach m.in. zbierania, transportu i zagospodarowania odpadów powstających finalnie z produktów"*

(akta kontroli, str.: 787-791)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- 1) W gminie nie zostały przeprowadzone badania składu morfologicznego wytwarzanych odpadów komunalnych. Obowiązek ten wynikał z WPGO (zadanie nr 17 zawarte w *Harmonogramie zadań*). Jak wyjaśniła Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ: „Badanie składu morfologicznego łódzkich odpadów komunalnych przeprowadzone zostało w połowie 2016 r.

Jego wyniki wykorzystane zostały do ustalenia nowych zasad odbioru odpadów komunalnych z terenu Miasta wprowadzonych od połowy 2018 r., polegających na odejściu od łącznej usługi odbioru i zagospodarowania odpadów na rzecz rozdzielania tych usług. Konieczne było m.in. ustalenie właściwych częstotliwości odbiorów poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych. Ponadto wyniki tej analizy zostały tylko jednorazowo wykorzystane do wyliczania poziomu odzysku odpadów surowcowych przez Miasto. Obecnie dane zawarte w tym badaniu nie są Miastu w żadnym zakresie potrzebne. Zwłaszcza nie istnieje potrzeba prowadzenia tego badania w sposób ciągły. Miasto co miesiąc otrzymuje szczegółowe raporty ze wszystkich instalacji, które zagospodarowują łódzkie odpady komunalne, dotyczące mas poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych w odniesieniu do poszczególnych sektorów Miasta. Dane te są na bieżąco wprowadzane do specjalnych zestawień, a następnie weryfikowane i analizowane przez merytorycznych pracowników oraz kierownictwo Wydziału. Ponadto udziały poszczególnych frakcji i rodzajów odpadów w łącznej masie odebranych odpadów komunalnych przedstawiane są w corocznych analizach stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Miasta Łodzi. Nie ma zatem potrzeby dublowania tych danych w osobnych opracowaniach.

Biorąc pod uwagę przyjęcie przez gminę wskaźników w tym zakresie zawartych w KPGO, zgodnie z wytycznymi wynikającymi z załącznika nr 5 do rozporządzenia Ministra Środowiska dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych i zebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi²⁷, zdaniem NIK powyższa nieprawidłowość nie wpłynęła na rzetelność danych zawartych w sprawozdaniu.

(akta kontroli str.: 785-792; 749-774)

2. Miasto Łódź nie realizowało zadań określonych w KPZPO:
  - lokalnej platformy internetowej na rzecz Zapobiegania Powstawaniu Odpadów (2015-2017),
  - promowania i wspierania budowy sieci napraw i ponownego użycia (2014-2018).

Ww. zadania wskazane zostały w pozycji nr 10 i 14 Harmonogramu rzeczowo-finansowego zawartego w KPZPO.

Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej UMŁ wyjaśniła, że: „Platforma ta nie została jeszcze uruchomiona. Opis działań, które należałoby prowadzić w ramach tej platformy dotyczą przedstawiania produktów, zwłaszcza lokalnych, które mają ograniczony wpływ na środowisko oraz są trwałe, a także udzielania wskazówek na temat świadomych wyborów konsumenckich. Uważamy, że z inicjatywą takich działań powinni w pierwszej kolejności występować producenci wyrobów użytkowych, a także mieszkańcy miasta. Jednak propozycje takich inicjatyw nie wpływały do urzędu miasta. Jednocześnie uważamy, że działanie w tym zakresie powinno zostać starannie przygotowane w kontekście zachowania rynkowych zasad ochrony konkurencji. Ponadto niewiele jest przykładów działających platform w innych gminach,” zaś w zakresie zadania polegającego na promowaniu i wspieraniu budowy sieci napraw i ponownego użycia Dyrektor wyjaśniła, że: „Działania w tym zakresie nie zostały jeszcze podjęte. Naprawy i przystosowania do ponownego użycia to działania rynkowe, generalnie nie obejmujące odpadów. W zakresie tym

²⁷ Dz. U. 2018 poz. 1627.

samorząd gminny nie miał podstaw do podejmowania działań. Możliwość taką wprowadziła dopiero nowelizacja ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która weszła w życie w dniu 6 września 2019 r. Natomiast odpady trafiające do łódzkich PSZOKów w bardzo ograniczonym stopniu nadają się do napraw i przystosowywania do ponownego użycia. Jedynym rodzajem odpadów, który można naprawiać i przystosowywać do ponownego użycia są odpady wielkogabarytowe. Obecnie odpady te, będące w stanie umożliwiającym ich dalsze użytkowanie, przekazywane są instytucją charytatywnym. Obecnie przygotowywana jest budowa kolejnego PSZOK w Łodzi, przy ul. Wersalskiej. W ramach planowanego przedsięwzięcia prowadzony będzie odzysk (przetwarzanie) odpadów polegający na przygotowaniu odpadów do ponownego użycia. Przewiduje się przetwarzanie tylko odpadów wielkogabarytowych poprzez ich naprawę i przywrócenie im właściwości użytkowych. Przetwarzanie to nie będzie prowadzone z wykorzystaniem instalacji.”

Zdaniem NIK ww. nieprawidłowość natury formalnej nie miała negatywnych skutków dla skuteczności zadań związanych z zagospodarowaniem odpadów z tworzyw sztucznych.

(akta kontroli str.: 777-779)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd Miasta Łodzi opracował zgodnie z art. 17 ust. 1 Prawa ochrony środowiska²⁸ aktualny gminny program ochrony środowiska. Gmina nie realizowała zadań KPZPO i WPGO ukierunkowanych na zapobieganie powstawaniu odpadów oraz na tworzenie i utrzymanie punktów ponownego użycia/napraw i wymiany rzeczy. W ocenie Izby nierealizowanie zapisów ww. dokumentów nie miało istotnego wpływu na gospodarowanie odpadami na jej terenie ze względu na powszechność darmowych portali internetowych umożliwiających bezpłatne oddanie i wymianę dóbr konsumpcyjnych jak również planowane przez Miasto działania w tym zakresie. Urząd posiadał wymagane prawem informacje o źródłach i sposobach zagospodarowania odpadów, a sprawozdania gminne (i sporządzone na ich podstawie roczne analizy) przygotowywane były w oparciu o sprawozdania otrzymane od firmy odbierającej i zagospodarowującej odpady. Informacje te nie umożliwiły jednak dokładnego ustalenia ilości odebranych i zebranych odpadów komunalnych w podziale na frakcje: papier, metal, szkło, tworzywa sztuczne oraz pełnego sposobu zagospodarowania tych strumieni odpadów.

Miasto uzyskało wymagane prawem poziomy recyklingu odebranych i zebranych odpadów komunalnych, nie dysponowała jednak wiedzą na temat docelowego zagospodarowania pozostałych ilości odpadów, innego niż proces R-12. W konsekwencji w 2017 r. tylko 4,1%, a w 2018 r. – 13,2% odpadów z tworzyw sztucznych z terenu gminy zostało poddanych recyklingowi, natomiast pozostałe 95,9% i 86,3%²⁹ zostało poddanych innym procesom odzysku i unieszkodliwiania (w tym składowaniu). Było to niezgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, określoną w art. 17 ustawy o odpadach, według której zapobieganie powstawaniu odpadów, ich przygotowanie do ponownego użycia i recykling miały pierwszeństwo przed innymi metodami odzysku i unieszkodliwianiem.

²⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 ze zm.

²⁹ Pozostałe 0,5% odpadów poddane magazynowaniu.

OBSZAR

2. Działania informacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami oraz zachęcające do ograniczania wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych.

Opis stanu faktycznego

2.1 Urząd Miasta Łodzi przeprowadził w latach 2017-2019 następujące działania związane z edukacją mieszkańców miasta dot. gospodarki odpadami i promocji selektywnej zbiórki odpadów:

w 2017 r.

- zorganizowanie 15 Pikników Ekologicznych, po 3 pikniki w każdej dzielnicy Łodzi, których uczestnikami były rodziny z dziećmi (około 7 500 odbiorców),
- zakup 360 pojemników do selektywnej zbiórki papieru, szkła i tworzyw sztucznych w ramach promocji selektywnej zbiórki odpadów w zabudowie wielorodzinnej (około 36.000 odbiorców),
- przekazanie właścicielom nieruchomości jednorodzinnych pakietu 18 zielonych 80 l worków na szkło, które zakupione były w 2016 r.

w 2018r.

- wydrukowanie 50.000 ulotek informujących o nowych zasadach selektywnej zbiórki, które zostały dostarczone mieszkańcom zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej.
- reklamowanie zasad selektywnej zbiórki odpadów na:

- 60 nośnikach typu bilbord rozmieszczonych na terenie Łodzi od 01.06-30.06.2018 r.,
- portalu internetowym Facebook poprzez płatne posty na oficjalnym profilu Miasta Łodzi,
- 75 citylightach umieszczonych na przystankach MPK oraz innych lokalizacjach Miejskich,
- dwóch ogłoszeniach prasowych w Expresie ilustrowanym.

- zakup 210 sztuk pojemników do selektywnej zbiórki odpadów typu „dzwon” dla mieszkańców zabudowy wielorodzinnej (około 21 000 odbiorców).

w 2019 r.

- wyemitowanie na antenie TV Toya w ramach cyklu audycji telewizyjnych „Ekomiasto” projektów ekologicznych realizowanych przez Miasto ze szczególnym naciskiem na gospodarkę odpadami i selektywną zbiórkę.
- wydrukowanie 300.000 sztuk ulotek informujących o zasadach selektywnej zbiórki, które dostarczone były mieszkańcom zabudowy jednorodzinnej i wielorodzinnej w Łodzi.

(akta kontroli str.: 777-781)

2.2 Urząd w latach 2017-2019 na edukację ekologiczną w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi wydatkował łącznie 1.153,3 tys. zł, co stanowiło 0,3% dochodów gminy z tytułu opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Jednocześnie udział kosztów kampanii edukacyjnych w kontrolowanym okresie w stosunku do ww. dochodów zmniejszył się odpowiednio z poziomu 0,7% do 0,1%. Poniesione wydatki dotyczyły edukacji ekologicznej w zakresie selektywnej zbiórki odpadów. Urząd nie prowadził działań edukacyjnych w zakresie zapobiegania powstawania odpadów komunalnych.

(akta kontroli str.: 777-782)

2.3 W styczniu 2020 r. Prezydent Łodzi oraz Sekretarz Miasta zaprezentowały założenia „Ekopaktu dla Łodzi”. Jest to dokument, który określa działania, jakie w najbliższych latach podejmie miasto na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Obejmuje on 5 głównych obszarów działania w sferze ochrony środowiska:

- 1) Zieleni - rozwój i ochrona terenów zieleni; Powietrze – ochrona i poprawa jakości powietrza atmosferycznego;
- 2) Woda - racjonalizacja gospodarowania wodą, w tym wodą opadową;
- 3) Odpady - poprawa efektywności gospodarowania odpadami; Kształtowanie nowych postaw - edukacja dzieci. Proponowane działania w zakresie odpadów to: redukcja zużycia plastiku, sukcesywne ograniczanie zużycia papieru, utworzenie portalu wiedzy o możliwościach odbioru „rzeczy niepotrzebnych” w celu ich ponownego wykorzystania, m.in. ubrań, mebli itp., wprowadzenie automatów na szkło i plastik, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjno-promocyjnych z zakresu racjonalizacji gospodarowania odpadami.

Urząd Miasta Łodzi w zakresie własnej działalności własnej podejmuje m.in. następujące działania w zakresie gospodarki odpadami:

- wyeliminowanie zakupu wody pitnej oferowanej w butelkach z tworzyw sztucznych, na rzecz wody w butelkach szklanych oraz pochodzącej z dystrybutorów. Rozszerzanie oferowania pracownikom wody pitnej z dystrybutorów. Zastępowanie plastikowych kubków, naczyń i łyżeczek produktami ekologicznymi. Pracownicy wykonujący czynności w terenie zaopatrywani są w bidony wielokrotnego użytku, zamiast jednorazowych opakowań wielomateriałowych lub z tworzyw sztucznych,
- wprowadzanie warunków, by kupowane papiery pochodziły z recyklingu (z uwzględnieniem możliwości technicznych wykorzystywanego sprzętu),
- prowadzenie na terenie urzędu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Tworzenie na korytarzach gniazd specjalnych pojemników, przy których znajdują się informacje na temat zasad segregacji odpadów. Tworzenie punktów zbiórki: baterii oraz odpadów elektronicznych, płyt CD.

(akta kontroli, str.: 787-791; 793-804)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Podejmowane przez UMŁ działania informacyjno-edukacyjne koncentrowały się w większości na informowaniu mieszkańców o zasadach selektywnej zbiórki odpadów oraz zakupu pojemników i worków na odpady komunalne. NIK wskazuje, że działania te mogły przyczynić się do wzrostu skuteczności selektywnej zbiórki odpadów wytwarzanych z tworzyw sztucznych z poziomu 2,7% do poziomu 12,2%. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że ten strumień odpadów zwiększył się z poziomu 3,7 do 15,4 kg na jednego mieszkańca³⁰. Izba pozytywnie ocenia przyjęcie w 2020 r. założeń do dokumentu programowego jakim jest „Ekopakt dla Łodzi”.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, nie formułuje wniosków pokontrolnych.

³⁰ Ilość odpadów z tworzyw sztucznych przypadająca na jednego mieszkańca Łodzi przy uwzględnieniu oszacowanej masy wytworzonych odpadów.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Łodzi. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Łódź, 28 kwietnia 2020 roku.

Kontroler
Marek Tarnawski
Doradca Techniczny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Łodzi
Dyrektor
Przemysław Szewczyk

.....
podpis